

Tallinna Sõber.

Üleüldne aaleht Eesti rahwale maal ja linnades.

Tuleb ükskord nädalis wälja.

Maksab Tallinnas Lindfors'i pärijate trükitimajas:
aastas 2 rubla, 40 kop. — pool-aastas 1 rubla 40 kop.
Kogu eht postiga saadetud:
aastas 3 rubla — pool-aastas 1 rubla 70 kop.
Aukutsused maksawad iga rea eest selle asemel pealt 5 kop.

Tallinnas: Lindfors'i pärijate trükitimajas. — Peterburgis: S. Seelandi, Oskanepoos
Nr 54. — Tartus: Laakmann. — Nalwases: J. Kuus. — Paldes: A. Seidelberg.
— Saapatus: G. Sönderberg. — Lihulas: R. Wülfert'i poobis. — Wistlandis: G. J.
Korow'i raamatupoob. — Narwas: R. Pöder. — Wörus: Prants Wietse. —
Waskas: R. Rudolf. Kurelaares: Th. Lange. — Naas: kuida isäranis trükitu.

Wastaja redaktor W. F. Eichhorn. Klapp Baltiastis, — Kirjab kätawad Baltiastis (Baltisport) — Baxriksik-Noprs.

Regist. Tagasiwaatamine wiimase aasta peale. — Üleüldised jõnumid maailma. — Dnalt. maalt. Tallinnast. —
Linnast. — Mag. B. Greiffenhageni matus. — Eistetuud ja wälja läinud laewad wiimajel aastal. —
Laewade õnnetus. — Greeka-katholigi kathedrale ehituse-rahja. — Dnmetu jurn. — Käratsejund. — Kinnu-
wõetud pahategijad. — Baltiastis: Jnab. — Eimenes laewast. — Maalt. — Wiimast. — Kuuramaalt. — Peter-
burgist: Keisrikoojast. — Suurwürl Duurjärepariia reijust. — Dr. Meyher. — Soomemaalt. — Toropelilt. — Sama-
ra. — Stopini. — Jaltast Dr. Kooji rogi. — Wladimirofist: Kholera. — Jfeerallised ja muemad jõnumid.

Tagasiwaatamine wiimase aasta peale.

I.

Suuri asju, mis pöörutades üle maailma koslawad, kohalik polwe osawõtmisele sunnivad ja tulewatele polwe-
dele mälestuseks aea-raamatutesse alles pandud saawad, ei
ole pealiskaudse waataja nähes wiimajel aastal ette tul-
nud, seda rohkem aga kõiksugusi muutmisi riikide seespidi,
mida tulewa aea tšubets pädada wõib ja mis seda aastat
tähtsaks teewad.

Meie suuri saamaa on isäranis kolumata
sellele joonele wäljaspidises ja seespidises poliitikas jää-
nud, mis nüüd juba mõned aastat walitseb ja inimeste
armamist mõdda ka wist ettemääratama edaspidisel aeat
walitsema saab. Eikumata, pealinnas otse osawõtmata
pealawaatamine ja äraootamine wäl-
ja spoolle, nimelt Baltani poolsaare asjus, kuni
need iseenesest wäljaläärinud ja kipsenud on, mis aga
kaua kestama näitab. Kõikumata edasitungi-
mine seespool, sellel joonel. Selle juures kindel
majapidamise joon riigi raha-asjade korraldamiseks, Raha-
minister Wolschnegradski osawa läe juhatusel, mis läbi
riigi sissetulemised wäljaminekistele üle läidwad, ja
mis ka wõderamaa raha-politikaste poolt suurt kiitust leiab.
Ühtlasi Wene riigi edaspidise poliitika ja aalugu kohta
on wist ka Keiserlik Kõrgus Suurwürl Duur-
järepariia reijust laugel Homiku-
maal, kuida neid seuni ühtki Wene Keisrikooja liige,
weel vähem üks edaspidine Wene kroonikandja ett. wõt-
nud ei ole. Jumal kaitsegu teda tema laugel reijul,
andku temale selget silma nägemist, kõrget, tugewat ja
selget waimu arandgemiste seletamiseks ja korraldamiseks!

Meie ligemal kodumal on mõddaläinud
aastal weel tegemist küll olnud, wiimaste aastate andeid,
mündetud loolisi ja mündetud koh-
tuid, omals wõtta ja uutel teedel löndima õppida.
Eimenes raskused näidwad ära wõidetud olema. Jumal juha-
tagu ja kaitsegu edasi! — Wene kirikute ehitamiseks Baltimaa
kuurimangudes on aastal 75,000 rubla tunc aasta peale,
Wene (Greeka-katholigi) koolide heaks aastal natuke peale
42,000 rubla määratud, peale selle, mis Bratstwo poolst
korjatud ja antud saab. Uu-wahetamisest ei ole wiima-
sel aastal kuulda olnud. — Soomemaal on sealiste wa-
litse, kooli, raha- ja teiste asjade muutmist kindlama
lääga ette wõtnud, kui seini.

Meie Ewangeliumi-Lutheruse ufu-
tunnistuse kirikust suurel isamaal kirjutab
„St. Peterburgi Zeitung“, et selles lähe „uue“ aga
sistat „põlise wana waimu“ lehwimist tunda
olla. „Well tnele ette“, kirjutab see leht nimelt oma
selle aasta eimene numre sees, „et meie kestis üht
tõhsemat lugupidamist pühade elu-hüüete kohta kipseta-
nud, tegewat wendade-armastust silitanud, silmi, südameld
ja kätt ligemise häda wasta lahti teinud on, — kõrgemal
mõedul, kui enne. See häda näitab ennast mitmel kujul,
kardetawas tõbes (lepra), mis, lähes üleüldiselt hirmuts
kaswanud, ühendatud jõududega tagasi piab tõrjutud
saama; nälgas ja mures, waimuliku elu lünguses ja lo-
hatuses, tulekahjudes j. n. e. Arandstused, mida meie
tänuga just oma lugejate kestis olema koguda wõinud,
kes ju ainult üks jägu neist ringkondadest on, annawad
meile kinnitawat lootust Ewangeliumi-ufutunnistuse armas-

tuse-elu ärtamise peale. Aastate pööru-aeat saab küll
soowimine lubatud olema, et see waimulik elu ka uuel
aastal ennast kinnitagu, kofugu ja laialt wenigu.“ —
„Peterburgi Zeitung“ räägib siin nimelt rohkesti ande-
test lepra-hospidali asutamiseks Baltimaa Eesti waldkon-
das, milleks wana aasta lõpuni selle lehe toimetusesse
5413 rubla 60 kopikat kofku tulnud oli; tulekahju ja
wiltjaitalduse all seismud usuwendade hädast Talowka ja
Gresentbali külades Saratowi kuermangus, kellele selle
lehe toimetuse nende kirikuõpetajate palwe peale kofku
2859 rubla korjanud, ja waimuliku elu lüngusest ja loha-
tusest, millesse Ewangeliumi ufutunnistuse kogudus Ja-
rizõini linnas Wolga jõe ääres kiriku puuduse pärast lau-
gema tipud, mille ehitamiseks sealine kirikuõpetaja B.
Dobbert usuwendade poolt armastuse-andeld palub. See
palwe on ka juba mõjunud, mitmed lüad on ennast lahti
teinud ja ka meie kodumaal wõtawad kirikuõpetajad selleks
armastuse-andeid wasta. Saagu siis ka Eesti rahwa
kestis uuel aastal uus waim ja uus lugupidamine „pü-
hade elu-hüüete“ kohta ärtama ja usuwendade hädast ja
elu-tarwitustest ligemal ja laugelmal tegewat osa wõtma,
oma enese ja teiste usu-elu kinnitamiseks.

Kõige rohkem wapustamist eluõrre tänise joone kallal
on S a t s a m a l ette tulnud. Järsku ja kõige ar-
wamiste wasta sai Würl B i s m a r t Paastukuu omast
Kanzleri-amestist lahti lastud, kes peale kolmekümne
aastat Preussi riigi Minister olnud, Saksamaad wägewa
lääga ühelt Keisririigist ühendanud ja kõigest maailmast
imeks pandud osawusega juhtinud oli. Tema järeltul-
jaks sai Kindral von Caprivi nimetatud, üks kõikidest
austatud mees, kellel aga tema eelkäija waimu-andeid
ega kindlust ei ole. Tema poeg, Graf Herbert Bismark,
andis Saksamaa wäliste asjade juhatusi oma läest ära
ja Freiherr von Marschall sai tema asemel nimetatud;
Preussi riikis saiwad peale selle wits Ministrit waheta-
tud. Kõik maailm oli otse kui kofkunud ja kofmetanud,
kui wana tuntud löwi awaliku juhatusel eestofast lahtus ja ur-
istes oma mõlfade meffadesse taganes; kõik ootasiwad
pilti-filmi uust asju, mis nüüd ilmunia pidiwad ja mis
kõige maailma kohta tähtsad on. Noor Keiser oli Saks-
laewa sõidujoont wanaks jätta ja ainult rohkem tuult ja
auru anda lubanud, pea ilmus aga, et tema mitte ainult
üht feda tuult ja auru puhuda ja teeta ei tahtnud, waid ka
sõidujoont niisamati üht ja oma enese lääga wägewast, wõib ka
ütelda: wägiwaldfett, pödrama haktas. Juba enne oli Würl
Bismark ütelnud, et Keiser Wilhelm II. omal aeat ise
oma enese Kanzler olema saada ja see sõna on tõeks
läinud; uus Kanzler on ainult Keisri kätude täitja.
Koolide asjus ja kõikis feltistatus elus on noor Keiser
muutmist alganud, mis ofalt kõiti tänist eluõrre põhjani
ümber pödrama kippuwad. Raktlased erakonnad, selle
eluhääl alalistes muutmises on, kes tänine aga ofawamad
mahatistumises olnud, kui ehitamises, hõiskawad; ette-
waatlikud waimud, kes, kuida üks Eesti wana-sõna
ütleb, „wanat koera enne ei taha üles puna lasta, kui
noor hangub“, waatawad murega tulewate aegade peale.
Saksamaa awalikud wälised waenlased hõiskawad ka.
Noorel Keisril olla nüüd seespidiste muutmiste kallal nii
palju ja nii kaua aea peale lödd, et sealt wälise rahu
rõkkumist karta ei ole, ütlemad nemad. Kui aga selle
peale mõeldakse, et Würl Bismark'i juhatusel läbi kaks-
kümne aastat Saksamaa poolt mitte ainult rahu peetud

ei ole, waid ka koguni õige raskest ärtamisi Brantsus-
maa poolt, kui Sõda-minister Kindral Boulanger
seal wägew oli, kannatlikul meele kantud ja tei-
wast murtud tükki järelandes lepitatud on, siis selgib,
et need hõiskajad Saksamaa tõdest seespidiste muutmiste
kallal selle riigi wälise wõimuse nõdrendamist loodawad
ja selle üle hõiskawad. Saksamaa wälise poliitika on
pealinnas endisele joonele jäänud. Kolmriigi-ühendust
saab itka weel hoolega illes peetud, kui kaua see aga
kestab, selle üle wõib, ilmuwaid muutmise-himust nähes,
itka kahelust olla. Eimene tähtjas poliitika-tegu, mida
Saksamaa wäljaspidises poliitikas „uuel aeat“, pärast
Würl Bismark'i lahtumist, korda saadeti, Helgolondi
saare sõdawahetamine Afrika kõige tähtsamate ja rikka-
mate maade, Witu ja Uganda riikide, wasta, mis juba
nii heaste kui Saksamaa omad oliwad, ei näita mitte
just nagu meistri-töö wälja. Üleüldine otjus piab wist
küll selleks jääma, et Saksamaa wägewus ja kindlus
mõddaläinud aastal mitte kaswanud ei ole, waid ilma-
nähtawalt kahanenud on.

Üleüldised jõnumid maailma.

Baltiastis, Märtsku 4. päeval.

Saksamaalt. Üheste illes leekawad, pahandawad
waidlemised Würl Bismark'i kohta, mille peale meie juba
omas wiimases numres tähendasime, kipuwad itka järe-
lumats minema ja teewad Saks-
nimele wäga wõffe ann.
Nendanimetatud „wabameelised“ lehed kiltawad thoris selle
süure mehe taga, kes Saksamaad ühendanud ja sellega
selle maa paremate poegade unenägü ühest paremast aeat
täitnud on. Jfegi Kligipäawal on „Wabameeliste“ tun-
tud esimees, Eugen Richter, Würl Bismark'ist pahaste
rääkinud ja ühegilt waenlikult poolest on juttu tehtud,
Mecklenburg-Schwerini Suurherzog olla teda oma riigi
Minister-präsidentiks kutsunud, et tema sedawilki Saks-
Kligi-nõuukogu liikets saats ja Saksamaa asjades jälle
ametlikult ofa wõtta wõiks. Üstuda ei olnud muudugi,
et kõige Saksamaa endine Kanzler nüüd lähe sealise weike
riigi Ministeriumi juhatusi oma peale wõtaks, ja Schwe-
rin'ist on seda siis ka juba waleks kuulutatud, kiltajad
saiwad aga sellest jälle uueks kiltamisteks asja. Wiima-
sel aeat näib aga itka pönemus, mis Saks-
Keisri ja tema endise Kanzleri wahel salgamata oli, järele andma.
Juba Keisri kätleri Würl Bismark'ile uue aasta õnne-
soowimisteks tähendas selle peale ja nüüd on wana Würl
ka jälle, eimest korda pärast oma taganemist, ühest amet-
likust pidust ofa wõtnud. Seda pidu andis Saksamaa
9. sõawäe-korpuse kommandör, Kindral Keszczynski Alto-
nas, kellest kord kirjutati, et tema Saksamaa sõawäe-
peastabi ülema, Graf Waldersee, järeltulijaks määratud
olla. Seefugused pidu on ametlikud ja Keisrile piab
enne teada antud saama, keda seina kutsutakse. Weel
enne pidu hatatusi oli kohalikes ringkondades arwatud,
et Würl Bismark mitte nende kestis ei ole, keda kutsu-
tasse, teda on aga kutsutud ja tema on ka tulnud, oma
Magdeburgi Kütasfiri-rügementi mundres ja kõige oma
auntähtedega, ja on Altona rahwa poolst kilemata aunga
ja waimustusega wasta wõetud. Kaafas oliwad ka Würl
Bismark'i abikaasa ja Graf Herbert Bismark. Seini
kirjutab wana Würl oma sekretäride abiga oma mäles-
tuste kallal, mis pea wälja antud saada ja mis wist

lõigest maailmasti suurema osavõtmisega luetud saavad. — Saksakeisri lunnendamapoja riikimine on Näärikun 26. (14.) päeva peale määratud. Pea-waderitelt on Austria Keiser Franz Josef, Itaalia Kuningas Humbert ja Hollandi Kuningaproua-walitseja Emma kutsutud. Peale nende on veel nimetatud: Mecklenburg-Schwerini Suurherzogi-lesk, Edinburgi Herzog, Connaughti Herzog ja Herzogiproua, Württembergi Herzogi-prinzess Wera, Preussi Prinz ja Prinzess Leopold, Prinzess Margarethe ja Feldmarischall Graf Moltke. — Näärikul, et Keiser Wilhelm ka selle aasta Teisikunil Inglismaale ja siis ka Londonisse minna. Suba nüüd teretawad Inglismaa lehed teda suure waimustusega. — Dr. Robert Koch on üht seletust oma rohu üle wälja annud, milles arutatud saab, millest seda rohtu tehakse ja kuidas see tuberkel-bakteri hõlmamisteks mõjub. Ühes on Dr. Koch oma wastastele teaduslikult ja aruandemiste põhjusel wistanud, kus juures tema oma wastust kõigest maailmasti kogu tulnud sõnumite peale tehtud katsete üle põhjustada wõib, mis igal pool sedas järele nähtud on, mida tema juba ette ütelnud oli. Mõned õnnetusel, mis selle rohu tarwitamise juures ette tulnud, on igapooliste sõnumite ja tunnistuste järel tarwitajate puudusliku harjumise kirja peale panna ja saada parema harjumise mõnul wähenema ja koduma, kui arstid ettewaatlikud on. Ühtki õnnetus on ju ka kõige teiste rohtude tarwitamise juures ette tulnud; langebwad omestigi Wene-Wenemaal määratud lambatarjad korraga, kui neid Pasteur'i wiisi järel tõbe wasta kindlasti teha taheti, ja marutõbe on mitmed õnnetusel just sellest arstimisest saanud, kes koguni mitte hulludest loomadest kistud ei olnud. Seesugust suurt õnnetust ei ole Dr. Koch'i rohuist karta ja need mõned, kes arstimise all suriwad, on ka juba nii wanunenud tuberkuloosi-haiguses olnud, et surm muidugi juba nende juures seisis. Täiesti "õnnetusel" ei wõi need wähesed juhtumised siis ka koguni mitte nimetatud saada. Preussi Maapäawal on Rahaminister kinnitanud, et Riigiwaltisus selle rohu tegemist mitte kasutuksid peale oma kätte ei wõta. Dr. Koch'i tarwituseks saab üks hospidal ehitatud ja selleks on 117,000 marta määratud. — Riigipäawal on Riigikantser kinnitanud, et kui wiljatolud Austria-Ungumaa kohta juurde korraldatud saawad, siis saada seesugused kauplemised ka teiste riikidega ette wõetud. Waltisus pidada kõige pealt kodumaa töd, isearanis põllutööd, kogu-mise eest hoolt koduma. Riigipäawa-koosseis Schumacher (Sojalist) päris Wene wiljatolude mahajätmist. Riigiwaltisus ei wõi seda soowimist wist mitte täita, sest Saksamaa põllumehed ei wõiks sellega ilalgi leppida; see oleks nende häwitus. Sojalistid räägivad itka ainult wabrikute tööstise meeleheaks. — Wiesbadenis kirjutati Näärikun 10. (Joulukuu 29.) päawal, et jee Rheiini jõe peal seisma jäänud oli. Elumaine ühest kalbalt teisele oli takistatud. — Hamburgi sadam oli Näärikun 12. (Joulukuu 31.) päawal jälle lahti. Teisi Saksamaa sadamaid oli lahti roolima hakatud.

Austria-Ungumaa. Böhmi maa Maapäawal on Saksilaste eimeses Wiener pärimus, et Wana-Eschechilased Maapäawal, kes eisteks Saks-Eschechi lepituse eest kolinud, pärast ennast aga Moor-Eschechilaste nõuuse heitnud on, enamine omad walimise-kirjad tagasi andma, kui oma sõna murdma pidiwad. Arwata on, et nemad seda ei tee ja rahwuslikud tülid edasi testawad. Saks Maapäawa-saadikutele on pärast Prag's suur pldu antud, kus waimustusega Austria Keisri terwist joodi ja kinnitati, et Saksilased Böhmi maal oma rahwuse ja keele wasta itka niisama truusi jätta, kui Austria Keisri wasta. Neil on wist õigus, sest kes wälise kasu pärast ühest truusi taganeb, selle poolt ei ole ka teisele poole truusi loota, kui nalle kes teab kus poolt, teist kasu palutakse. — Erzherzog Karl Salvatori tatar, Maria Antonia Immaculata, on Näärikun 14. [2.] päawal kogu-haigusele ära surnud. — Bosnia's on Näärikun 12. [Joulukuu 31.] päawal Livno juures jula ilmaga lumi mägedelt maha weerenud ja mitu maja matnud. Surmatud on 17, raskest wigastatud 2 inimest.

Daanimaa. Nykjöbing's Faltser'i saarel, on ühe maja peal kirja-laud selle mäestuseks, et Keiser Peter Suur Geinakuu 16. päawal 1716 seal elanud on. Wene Keiser on nüüd selle maja peremehele 4000 krooni, selle mäestuse-laua ülespidamiseks, saatnud.

Rootsimaa. Kuida Wiesbaden's kirjutatakse, on Rootsi Kronprinz ja Kronprinzess Niiluse-reisule läinud, mis kolm kuud kestama piab. Kronprinzess on juba pikemat aega pödur ja oisib soojal maal terwise kinnitust. — Chhriani's, Norramaa pealinnas, on kõik kaks Dr. Koch'i rohuaga wäga head järele annud. Kaks laps-haiget ja koguni ka üks lepra-haige, kellele seda rohtu siiski pritsitud, olla nähtawal paranemisel.

Inglismaalt. Suur Londoni kaubamaja C. ja M. Clark ja komp., kus suurem jagu Argentinia raubteedest ehitati, on konkurssi alla langenud, sest et keegi nende raubteede-paberid osta ei taha. Kaubamaja wõlad on 1 miljon nael steringi suured, warandust, peale Argentinia hindpaberite, ei ole rohkem, kui 400,000 nael steringi. — Saint Abbs's Head ligikal, Schottimaa randas, on Näärikun 12. (Joulukuu 31.) päawal Inglismaa aurulaewad "Britania" ja "Bear" kogu pöranud ja mõlemad põhja wajanud. "Beari" meeskonnast olla kolmeistkümme ära uppunud; reistjad "Britania" peal on ühe wabu-aurulaewa läbi peastetud.

Prantsusmaal. Tähine on Prantsusmaa lehed kätse-tenud, Saksamaa suured sõewäed olla Europa rahul alalised ahwardamised ja sellepärast pidada kogu Europa sõewägede ülespidamiseks määratama koormad koduma. Järsku on need lehed nüüd oma joont muutnud ja kätse-tenud teiselt poolelt. Seal on juttu tehtud, Keiser Wilhelm olla ennast Austria Keisriga sõewägede wähen-damiseks ühendanud, mis järel siis ka kogu teised riigid seda tegema pidada. Nüüd kinnitawad neesamad lehed, Prantsusmaa ei heita ennast ilalgi nende riikide korma, sest sellega jätaks Prantsusmaa oma "õigust" Elsass-Lothringi maade peale maha ja sellega ei leppida Prants-laste healede-enamus ilalgi. — Näärikun 10. (Joulukuu 29.) päawal saiwad Herzog Nikolai von Leuchtenberg'i matused suure aunga peetud. Neli jalawäe-rügement, üks suurtükiläbi-rügement ja üks ratsawäe-rügement olivad auuandmiseks saadetud. Surnutiste taga käiswad unter-ohwitsid Präsidentil kaastõnast. Nende järel tuliwad arasrinnud Herzogi mõlemad pojad, Wene saatekonna lii-ke, Minister Ribot ja Parlamenti juhataja Floquet, wõraste riikide saatekondade liited, Senatorid ja Parla-menti-liited. Surnu-kirst sai aeglikelt Wene kiriku wõlwe alla maha pandud. Italia, Austria-Ungumaa ja Inglis-maa Saadikud ei ole mitte matusel olnud, sest Wäljas-pidiste asjade Minister Ribot ei olla kogu saatekondast mitte ühepea kullunud.

Reegused Prinz Alexander von Oldenburg ja abikaasa reisiswad Näärikun 11. (Joulukuu 30.) päawal Pariisi ära. — Senegali's tulewad sõnumid, et Oberst Archinard Ahmadon'i sõewäge ära wõitnud on. — Nea-lehede kaastööline Grecoire, kes kindral Selwer-stow'i mõrtsuka, Podlewski, "peastmises" osa wõtnud oli ja Sigilla's kinni wõetud sai, on neljaks kuuks wangi mõis-tetud. — Näärikun 11. (Joulukuu 30.) päawal saadik on Seine ja Loire jões kinni kilmetanud, mis wäga arul-dane asi on. — Endine Seine-präfekt, Baron Hauss-mann, kes Keiser Napoleon III. walitsuse ajal wäga wägew oli, suured jäud Pariisi linna maha kistuda ja uueste ehitada lastis, on Näärikun 11. (Joulukuu 30.) päawal ära surnud, 82 aastat wana.

Italiast. Paapsti ringkondades kuulutatakse seda tühjaks jutuks, et Paapsti teenijad Itaaliaste sugust, teenistusest lahti lastud olla. — Wenemaa Saadik Paapsti juures, Kammerjunter Iswoltski, on Näärikun 14. [2.] päawal Peterburg'sse reisinud.

Spaniast. Kõikis Spanias on lange kilm; Mad-rid's, Granada's ja Sevilla's on kanged lumetuisud olnud. Põllutööle on need ilmad suurt kahju teinud. Randades on kanged tormid.

Türgi riigist. Türgi Ministrite poolt kinnitatakse, et Greeka Patriarchiga tehtud lepitus ainult aegline olla, mitte lõpeline. Patriarch ahwardab Greeka kirikuid uueste kinni panna lasta, kui see lepitus mitte lõpeli-kelt kinnitatakse ei saa. — Demetrius olla Inglismaa laudu tulnud sõnumite järel määramine Türgi Waltisuse wasta lahti läinud.

Serbiast. Kuida mõnelt poolelt kinnitatakse, taheta Serbia ja Montenegro wahel ühendust teha, mis järel need riigid sõda aal ka üksteist aitama piawad. Teiselt poolelt kinnitatakse, Serbia ja Montenegro wahel olla ainult kaubaajamise pärast kauplemised. Montenegri-laste sissirändamised Serbiast, mis wist mitte ilma sala-tarwitusteta poliitika kohta ei olnud, näiwad nurja läinud olema. Kuida Wene lehed kirjutawad, on üks suur jagu sissirändanud Montenegri-lastele tõbedesse ära surnud ja umbes 2000 on kodumaale tagasi läinud. — Noor Kuningas Alexander ei ole Jõulu eimesel pühäl mitte oma ema juures läinud, kuidas plaanitud oli. Uuel aastal ei ole Waltisjate ja Ministrite juures ametlikult teretamist peetud, kogu on aga Wene asjatalitaja juure läinud ja ka lõuneks jenna jäänud.

Bulgariast. Uue aasta teretamisel on Prinz Ferdinand sõewäe-pealikutele meele tuletanud, et nemad oma wande läbi sunnitud on, ennast kõigest eemal hoidma, mis poliitika külge puudub ja mis neid Waltisusega tülisse saata wõiks. Synodi liigetele on Prinz Ferdinand kinni-tanud, tema loota, et kirik ja Waltisus heaste kogu lepi-wad. Bulgaria kiriku kinnitamise eest tahta Waltisus hoolt kanda. Kuida lugejad mäletawad, on lahutus Greeka-õigeusu ja Bulgaria kiriku wahel ja Greeka Pa-

triarh pärib, et Bulgaria preeftrid Makedonias isewilsi riideid koduma piawad, mis neid erasulasteks (ketseriteks) tunnistawad.

Hiinast. Japanis on Parlament lahes tuas, Herrade-tuba ja Mahwasaadikute-tuba, asutatud ja Jauwaku 29. (17.) päawal on Keiser uut asutust thronitõnega awanud. Kõne on pea niisamati, nagu Europa Wärsid neid pia-wad, olnud.

Amerikast. Põhja-Amerika ühendatud riikide poolt tahetatakse kõigest jõust Indianlaste wastapanemist maha rõhuda. Suba on 10,000 sõameest kogu kutsutud ja piawad wastapanijate wasta saadetud saama. Kuida seda tehakse, sellega ei taha ka Amerika aetlehed rahul olla. "New-Yorki Kaubazeltung" kirjutab: "Kardetud In-dianlaste sõda oleks sellega siis ligemate nihtunud ja Indianlaste ülespidamiseks Wene-Dakota's on kind-last oodata. Et asi tõsi on, seda on sellest näha, et kindral Miles, kes põhja-lääne departemanti eesotsas sei-sab, ise sõda juhatus Punanahlaste wasta oma kätte wõ-nud on. Indianlaste wastapanemine saab muidugi wiimaks lõmmatatud, selle üle ei wõi kahtlust olla, aga see saab itka pikemat aega tarwitama, sest et selleks roh-tem sõewäge tarwis läheb, kui seal koha ja paiga peal on, ja nenda saab wist lähemal aal palju Punanahlasti õnnatekste jahinurmedesse saadetud ja mõnigi soldat saab oma elu kaotama. See poolest näitab wälja, nagu piats punane mees suotumalt häwitatud saama, sest et tema ennast kuidagi haridusega ühendada ei taha. Walgend-gudel on aga itka suur hulk Indianlaste wastapanemiseft. Meie poliitika Indianlaste asjus ei ole tõesti mitte nenda, et see wäseid mets-inimesi inimeste-seltskonna kasulikku-deks liigeteks kaswata wõiks. Ametnikud, kelle kätte Indianlaste ülewalmamine ja asjatalituste juhatus usal-datud on, on enamist ilma kõige osawusest selle kohta, et oma rakket ametit ole taltitada wõiks, sagedasti ka ülekohused ja müüwad suurt jagu nende kätte wälja jagamiseks nende kaitsealustele antud elutarwitust, riideid j. n. e. omaks kasut. Ära. Need ametnikud lasewad wäseid Punanahlasti nende perekondadega nälga näha ja kilmetada, ja on peale selle toored ja waljud nende wasta. Et metsa wabad pojad sel wiisil wastafeks saawad ja rõõwima lähewad, seda ei ole imeks panna. Selle ase-mel, et Indianlaste käest ssearistad piatsiwad ära korja-tud, neile rohkem ülespidamist muretetud ja nemad põllu-tööle ja teistele asjatalitustele harjutatud saama, antakse neile wäsele head püssid, püssi-moona ja hobuseid, pühwli-jahidid, keda ise poolest enam ei olegi, ja teiste meesaloomade jahidid, kuna neid muidu nälgida ja kilm-metada lastakse. Üks isekraline hooletandmine meie Waltisuse poolt meie kaitse alla antud selle maa endiste peremeeste järeltulijate eest! Ka sõda juhatusel ei ole rahul. Oberst Forsythe olla asju nti sandiste korralda-nud, et mitte ainult Indianlaste naesed ja lapsed ühen-datud-riikide kaitsest surmatud ei saa, waid ka mitmed oma enese soldatid. Tema on sealt ära kutsutud. Kõi-gist näib aga wälja paistma, et ühendatud-riikide Waltisus meeleaga Indianlasti maa pealt häwitada tahab. — Kanada Waltisus tahab Inglaste osavõtmisega tält Behringi-mere asjus Washingtoni ülema kohtu ette panna ja sedakirjli diplomatiika arutamiseft lahutada. Ame-rikanlased kardawad selle juures kavalust ja ei laha lep-pida. — Chhriani's tulewad sõnumid, et tänine ainult merewägi Präsident Valmaseda wasta üles tõusnud on. Balparaiso's kardeti aga ülekilidil määsamist lahti minema ja Waltisuse poolest on jenna rohkem sõewäge saadetud, Australia'st. Papualaste sugukond "Beakliti" on Eugaree tallas 40 inimest ära tapnud ja ahwardab ühe teise kila kallale minna, kus Inglismaa läänepoolisi Australia asjatalitaja elab. Üks jänskond Politseiwäge on jenna kaitseks saadetud.

Small maalt.

Tallinnast. Pikkades ridades kuulutawad pealinna lehed auunimeft ja auutähtest, mis Keisri Majestäti pool-lest uueks aastaks ametnikkudele wälja jagatud on. Ise-äraniis rohkem on neid kõigeltõrgema armu ja rahulole-mise tähtest Baltimaa uute kohtute ja koolide ametnikkude ja juhatajate peale langenud. Saajaid üles lugeda ei ole meil ruumi kutsu peale wõimalik, nimetada tahame ainult, et Baltiski Meremeeste-kooli juhataja, Kollegien-assessor Alexander Fedhuhin, St. Anna-ritetähe 3. klassi saanud on. — Waltisuse Teadaandja kuu-lust mööda on Tallinna kaupmees 2. gildist, Alexander Kuyberg, hõbe-medalje "Hooluse eest", St. Anna-paelaga kaetud kanda, ja Baltiski weike kodanik Konrad Grönnholmi hõbe-medalje "Hooluse eest", St. Stan-nislaus'e paelaga riina peal kanda, saanud. Mõlemad oma tegewuse eest kui kaubaajamise ülewaltamise-kommis-siooni liiksed. — Joulukuu 31. päawal sai endine Tallinna Rae-

kohtu Syndikus ja Vinnapea, Mag. jur. Thomas Wil-
helm Greiffenhagen, maha maetud, kes
pärast lühikest, rasket haigust Jüulituu 28. päeval ära
surnud oli. Seda kõrge saamisel sai wäänitusega ja
lilledega ehtetatud furnuist Olenewi kiriku altari ette
tantud, kus kohaline wanem kirikupetaja Haller
matuse-juttust pidas, mis peale leinarong Telistopse furnu-
ala poole liikuma hakkas. Kui kirikupetaja Haller seal
matuse-teenistust tallitanud, pidas eisteks Hofrath P.
Jordani, „Eestimaa Kirjanduse-Seltsi“ nimel, mille
abi-juhataja Mag. W. Greiffenhagen laua aega olud on,
tema auuks viitemat tšnet, selle peale kirikupetaja Penz
Tallinna kirikupetajate nimel, tänuts tema talituste
eest, kui Ewangeliumi usutunnistuse kindral-konstitoriumi
ilmalt liige ja Tallinna kiriku-konventi liige. Kiriku-
petaja Hesse rääkis Tallinna Diakonisside-asutuse
nimel ja Tallinna-Vinna-nduukogn liige G. Erbe, kui endine
Maekohu Syndikus ja Greiffenhageni järeltulija selles
ametis.

— Tallinna sadama asse on wilmase aasta kät-
tus 575 laewa sisse tulnud, sadamast wälja on 576
laewa läinud.

— Aurulaewa „Argo“ hukkamine —
misse Bornholmi saare juures Jüulituu 26. päeval,
millest wilmase nimega kirjutamine, toob „Peterburgi
Zeitung“ seda ligemat sõnumit, et kolm inimest selle juu-
res surma saanud on; nendest on kaht kümme wõtnud ja
üht on laened meresse uhtunud. Wilssteistikumend meest
ja kolm naesterahwas on. abiristatatega peastetud; kapten
Jakobson on wilmane olud, kes laewa pealt ära läks.
Saem, mis kõige lastiga hukka läinud, oli üsna uus,
waik lewadi 1889 walmis saanud, ja oli 300,000
Soome marka eest taitsuse alla antud ja Soome seltsi Bars Kro-
gius ja komp. oma. — Aurulaew „Quito“, mis Jüulituu
26. päeval wiljaga Tallinna sadamast wälja sõitis, on
Rattagattis, Golenburgi ligidal, hukka läinud. Meeste-
kond olla peastetud, laew kõige lastiga aga kadunud.

— Greeka-katoliigi kathedraali
ehitamisel Tallinnas oli selle aasta Märkiku 1. päd-
wani 265,910 rubla 80 kopikat kottu tulnud. Intressi-
dega kottu ja wäljaminekiste mahaarwamisega oli tähen-
datud pädwani selle uhte kiriku ehitamisel juba 280,397
rubla 22 kopikat koos, kuidas aga „Walgus“ mõne aea
eest kirjutab, olla selleks 600,000 rubla tarwis.

— Märkiku 1. päeval leiti Wiru-wärawa juures
üks tundmata mees tõeliste riides maas. Teda wiidi
Politseisse, kus tema wähe aea pärast ära suri. Teda
arwatakse liig-joomisest surnud olema.

— Jüulituu 30. päewa õhtal tungiswad mitmed
madrused Kompassi-uulitsas „Laewa“ kottu ja tegiwad
seal nii suurt ära, et kortsmit teelama pidi. Sellest tult
sõna-wahetamine, üks madrus wõitis talrel ja wiskas
wasta lampi, mis lõhkes ja tuba põlema pani. Sinaets
suutiswad üks Politseis-soldat ja kortsmit tuld lüüa-matada.
Üks kartsseja, kes täieste joobnud oli, sai kinni wõetud
ja laewa peale wiidud; teised peastwad ära. — Endine
wang Julius E., kes hiljuti talumees M. juurest 4 tünni-
kut filmust warastanud oli ja neid müüas, sai kinni
wõetud. — Wändraist päritud portat Martin M. pakkus
Jüulituu 27. päeval Scheeli fontoris üht 1000 rublast
Eestimaa Kredit-kassa-paberit müüa, mis teistega ühes
aastal 1888 Suuru wallalaeast warastatud oli. Tema
sai kinni wõetud ja ütles selle paberi ühe tundmata mehe
käest olnud olema. — Lagediit päritud Johan K., kes
sealilse mõldre, oma leiwawanema, juurest 840 rubla raha
warastanud, on Alekuanimise-kohtuwanema käsu peale kinni
pandud.

Baltistist. Märkiku 7. päawal. Meil on paras
jagu lund, kuni 8 graadi külmas ja enamist pilwist
ilmaga. Täna tuliwad eimesed laewad, aurulaew „Con-
cordia“ lõune-wiljaga ja aurulaew „Östersjeden“ heeringi-
tega, meie sadamasse.

Maalt. „Rahwere Teadaandjale“ kirjutatakse Wäi-
nopa e ranna, et kalasaak sel talwel seal wäga wilets
on olnud. Kuna sealised randlased aastal enne seda
kalade eest umbes 1400 rubla saanud, on seda wilmastel
aastal waewalt 60 rubla olnud. Kalu saadakse nii wähe,
et püüda ei masta, pealegi weel luit mõeldakse, misju-
guse hirmuga kalamehed sagebaste tormide pärast tõlle
plawad minema. Wähest saaki arwatakse tormidest tulema,
mis rääkimist kõrge mere peale peletanud on.

— Märkiku 24. päawal üks poisikene lüme-
tuisus ja külmas surma saanud. Teistega ühes on
tema kasti wälja koolimajasse Jüulipäiste minna taht-
nud, teel aga teistest maha jäänud. Eimesel pilhal on
kiriku-lääjad teda ära külmestanud lume sees leidnud.

— Mihkli kiriku surnuaidas on üks
mees maa kamara seest ühe läbipaistwa kivi leidnud, mis
kui diamanit wälja näidata. Pärast on üks kullasepp
selle eest 500 rubla pakkunud, kui tema ka seda kivi

mitte selgest ära tunnub ei ole. Leidja ei ole aga annud,
waid oma leidust pealtna wila tahtnud.

Eluimaa Eeti waldkonnast kirjutab „Baltis“: Umbes
25 aasta eest oli lin weel palju suuri metsast, kus tarud,
ilwesed ja rebased elasiwad, arwemast hundid. Põdrast
oli nii palju, et mõni mõisaherra neist ühel talwel 20
tükki lasta wõis. Aga sellest aegst saadit, kus talukohtast
lin maakondas müüma hakati, on metsad kangeist tahane-
nud, põllud aga seltsamal mõedul ennaist laiendanud. Müü-
sajad, millel sel aegst waewalt 500 wakamaad põldu (kõige
wähem mida mõisa diguse saamine päris) oli, laiendasi-
wad oma põldust mitme wõrra. Selle juures asutati
lisamõisast (karjamõisast) 200 kuni 300 wakamaad suurte
põldudega. Ka talukohtade pärispemehed laiendasiwad oma
põldust 100 ja rohkem wakamaani. Nende põllumaa
laiendamiste järg oli juba aastal 1870 üks tähtjas töö-
jõudude puudus, kui ka lähedamate Eestit kogudustest nii
palju Eestlast sisse rändas, et sel aegst weike Hainaschi
kogudus täiesti Eestit kogudustest sai; ka Salis'i, Salis-
milde ja Kirbis'i kogudused saiwad osalt Eestit kogu-
dustest. Pärast seda, kui nende küllalt tööjõudust kottu
tulnud oli, hakkas põldude laiendamise töö uueste peale.
Nüüd on mõisad oma põldust umbes 1000, lisamõisad
300 kuni 400 ja talukohtad 100 kuni 200 wakamaani
laiendanud. Nüüd olene meie jälle ühe tuntawa töö-
jõudude puuduse juure jõudnud. Sulased ja tüdrukud
päriwad nii kõrgeid palkast, et taluperemeestel neid masta
wõimalik ei ole ja nemad sellepärast oma põldust pooltera
peale wälja andma hakkawad, kui nemad ka teadwad, et
see majapidamise kohta mitte hea ei ole. Kui wista ja
lina hinnad mitte ei tõuse ja kui sulased ja tüdrukud
siiski oma pärimist kinni piawad, siis on ette näha, et
pooltera-tauplemistel weel laemale weniwad. Et Salis
mere ääres seisab, siis tallitab rahwas suurel mõedul
räämi-püüdmist ja laewasõitu; mitmel peremehele on omad
laewad, ja et mehed lapsepõlwest saadit merega harju-
nud on, siis ei ole ime, et neid kui häid meremehe
tuntakse.

Kuuramaalt. Eilbawi Vinnawalitsus on linna
mitmesugustest parandamistest ja sadama kiwitallase ehi-
tamistest 700,000 rubla määranud.

Peterburgist. Maja si äti d Keiser ja Keiseri
praua, Keiserlikud Kõrgused Suurwõrsk Michail Alek-
sandrowitsch ja Suurwõrsk-prinzessid Xenia ja Olga
Aleksandrowna, tuliwad Jüulituu 31. päawal Gatschina
Peterburgisse ja asusiwad Anitschkowi-paleesse elama.
Keiseri Majestäti Kõrgeist-enele konwoi ja kindrat-adjutant
Tscherewin oliwad juba Jüulituu 30. päawal Gatschina
Peterburgisse asunud. — Selsamat päawal asusiwad ka
Keiserlikud Kõrgused Suurwõrsk Wladimir Alekandro-
witsch ja Suurwõrsk-praua Maria Pawlowna Jaroskoje
Selo'st talwets Peterburgisse elama. — Uue-aasta päd-
wal, mis ühes ka Keiserlik Kõrgus Suurwõrsk Aleksei
Aleksandrowitschi lüundimise-pädw on, oli määratud wiisil
Jumala-teenistus ja õnnesoowimine Talwe-palee kirikus;
Jordani piduts oliwad kohalised auutandjad, sõewägi j.
n. e. harjunud wiisil Kõigekõrgemalt kottu tutjutud.

— Keiserlik Kõrgus Suurwõrsk Auujärje-
pärja reisust kuulutas „Waltisuse Teadaandja“ järg-
mist telegrammi Lahore'st, Märkiku 14. (2.) päawal:
„Keiserlik Kõrgus Suurwõrsk Auujärjepärja täis mitmet
linna Raitpataari ja Wendschabi'i maakondades waatamas
ja oli Baroda, Dshodpur'i, Dshanpur'i ja Alewara" Ma-
haradshade wõerusel. Kõrgus oli ühel tiigri-jahil, mis
peale Kõrgeist-tema heile heas terwisest Lahore'sse tagasi
jõudis. Jgal poolel oli sõdamest wastawõtmise kodu-
rahwa ja Inglise ülemate poolest. Täna saab määrat-
tud plaani järel edasi reistud. Keiserlik Kõrgus Suur-
wõrsk Georg Aleksandrowitsch jääb laewa peale.“ —
Peale selle on järgmistest era-telegrammid tulnud: Bom-
bay'st Märkiku 11. (Jüulituu 30.) päawal: „Jeypore'sse
tulles sai K. K. Suurwõrsk Auujärjepärja pidulikut
wasta wõetud ja läts elewantide-rongiga läbi linna.
Pädwa kätus täis kõrge wõeras Maharadsha juures ja
läts siis tiigri-jahile, kus Wõrsk Variatinski takis tiigret
lastis. Õhtal oli pidu-laud Maharadsha juures, kus
Dewan oma Walitseja nimel Inglisemaa Kuningapraua,
Benemaa Keisri, Greekamaa Kuninga ja Suurwõrsk
Auujärjepärja terwist wälja hüüdis. Pärast oli pidu
tulewõrgiga.“ — Lahore'st, Märkiku 16. (4.) päawal:
„K. K. Suurwõrsk Auujärjepärja oli Märkiku 15. (3.)
päawal Schangamanga's jahi peal. Täna tahab kõrge
wõeras Amretfari kuld-templit waatama minna ja siis
edasi reistada.“

Kõigekõrgema käsu peale on Keiserlik Kõrgus Suur-
wõrsk Michail Nikolajewitsch ka sellest aastast
Miltstrahi Präidentiks kinnitatud. Nisamalt on ka Milt-
strahi ühtlase departementide juhatajad ja liikud selle
aasta eimese poole peale nende ametites kinnitatud.
Jüulituu 30. päawal on kuulus arst Dr. Karl von
Reyher pödra-jahil õnnetu mat. surma saanud.

Õdõmsal meel jätiswad üheksa jahilast homikul Soome
raudteel Weloostrawille, saanides 15 mersta edasi ja asu-
siwad oma paikade peale, metsalindust ootama. Dr. Rey-
her oli oma jahitooli peal aset wõtnud ja teised lätiswad
eemale. Umbes poole tunni pärast tuliwad pödrad wälja,
kolm pauku kottiswad ja sellega oli jahi mõddas. Kui
kättid ennaist jälle kogusiwad, siis leidiswad nemad Dr.
Reyher'i surnuteha lume sees maas. Kuida arwatakse,
on tema istudes wiinast püssi põlwele wabel pidanud
ja ootamata eimese pangu peale üles karganud, kus püss,
mille ois ennaist pödranud, lahti läks. Kuul oli lõua
alt sisse, läbi pea-aju ja pea-laelt wälja läinud; surm
on sedawiisi filmapilgul tulnud. — Dr. Karl Peter Chri-
stfor von Reyher oli Wlinatuu 23. päawal 1846 Riig-
gas sündinud, sudebis Tartus aastast 1865 kuni 1870,
wõitis kui arst Satja-Prantsuse sõda, oli siis abi-
arst Tartu klinkas, aegline arst Riia sõewäe tholera-
hospidalis ja läts aastal 1873 Tartusse tagasi, kui suur-
kooli era-lugeja, kuhu tema aastani 1879 jäi. Wähe-
aegalt oli tema edasi-harjutamistest palju reisinud, Serbias
Swilainzi sõda-hospidali ülem ja Wene-Türgi sõdas Kau-
kasia sõewäe arst ja sealiste Punaristi-hospidalite ülem-
arst olnud. Pärast sõda oli tema mitmetes kõrgetes
arsti-ametites Peterburgis, sai kui chirurg maailma-tuul-
taks ja seisis juba Wirlicher Staatsrathi nime all omas
37. elu-aastas. Sinaetus on selle tähtsa mehe elule otse
teinud, enne kui tema weel 45 aastat wana oli. Märki-
tuu 4. päawal sai Dr. von Reyher'i surnuteha Petri-
kirikus maetud, kus kirikupetaja Findeisen matuse-juttust
pidas ja kus kott Peterburgi tähtsamad arstid, kõrge
auutandjad ja ka Keiserlik Kõrgus Suurwõrsk Konstantin
Konstantinowitsch juures oliwad, ja kott uhteste ehitatud
furnuist Smolenski surnuaida wiidud sai.

Soomemaalt. Märkiku 8. [Jüulituu 27.] päawal
on Soome kuulsam komponist, Fredrik Pacius,
ära surnud, 82 aastat wana. Tema wiiside järel saa-
wad teiste teistis ka Soome rahwalaulud „Wart land“
ja „Suomis sang“ lauletud. F. Pacius oli Paastutuu
19. [7.] päawal 1809 Hamburgis sündinud. — Pähä-
pääwal, Märkiku 11. [Jüulituu 30.] päawal on tule-
kahju Helsingi zementi-wabrikus suurt häwitus teinud.
Kahju olla 40,000 marka suur. — Helsingis walitsewad
leetrid. Jüulituu on nendes 18 inimest ära surnud
ja suuremine on kaswamas. Koolid on künlatuu 2.
pädwani kinni pandud.

Toropezist. Aastast 1877 saadit on Toropezis Pihl-
wa kubermangus, üks Ewang. Luth. usutunnistuse kirik,
mida Satslased Eestlased ja Pätlased ühes tarwitawad.
Wast wilmastel aastal on see kogudus omale Kuuramaalt
J. Boas'e oma enese kirikupetajaks saanud. Eitets
ei ole tema Eestit-keelt ostanud, on seda aga nii rutu
õppinud ja plab nimelt noore sugu kaswatamise eest nii
palju hoolt, et Eestlased teda niisamati armastawad, nagu
Satslased ja Pätlased. Ka on seal üks Walga semina-
ris kaswatatud tubli tõster.

Moskwa'st. Ühel wasta Jüulituu 24. päawa läts
„Royal“-hotelis tult lahti ja wõitis kange ktruga wõl-
must. Tuletrijud tulwad suitsuga täidetud majast üheksa
nimast inimest wälja. Nendest suri Wirkl. Staatsrath
Schulgin paigal ära; ühe teenija tüdrukut elu oli weel
kate-wahel, teised kolbusiwad. Hotelist on pool maha
põlenud.

Samara'st. Ühel paudits pandud kiltast
kirjutatakse „Nedelja-le“ Samara kubermangust: „Kõik
Eipowla kila on pandits pandud. Kui ka maa-ofad (8
desšatini perekonna peale) talurawast täieste sisse pidada
wõiks, siiski ei harti keegi seda maad. „Mits Teie mitte
ise oma põldust et tallita?“ küsiti nende käest. „Meie
maa on wolgade eest pandits pandud.“ — „Kuida, kott
maa wiimase desšatini?“ — „Kõik... Natuke tarja-
maad puduloomadele on üle jäänud.“ Edaspidiste järe-
pärimiste peale tuli wälja, et Eipowla kila talupojad juba
aastal 1870 ühe Mordwinlase käest 1800 rubla laena-
nud oliwad, mis eest nemad aastast 200 rubla intressi
maksma ja 100 desšatini maad pandits andma pidiswad.
Järgmisel aastal oli wiljasaak wilets ja talupojad ei
talinud oma wõlga muidugi mitte ära. Mordwinlane
oli neli aastat wait ja tarwitas pandits pandud 100
desšatini maad ilma maksuta. Pärast neid nelja aastat
päris tema Eipowla talupoegade käest 2000 rubla. Ta-
lupojad wõtsiwad adwokatit, sellele nemad ette maksiswad,
kes aga siis ära kadus. Kohus mõistis wiimaks talu-
poegi oma wõlga maksma. Et aastal 1888 ka wilja-
itaalus olnud oli, siis ei wõinud talupojad Mordwinla-
sele neid 2000 rubla mitte masta ja laenasiwad selle-
pärast ühe teise talupoja käest raha, sellele nemad 475
desšatini selle laubaga pandits andsiwad, et see raha
Mihlitiuul 1889 tagasi pidi maksetud saama; kui wõlg
mitte määratud aeg tufutud ei saaks, siis pidi laenu-
andjal digus olema, seda maad kümme aastat ilm mak-
suta tarwitada. Et ka aastal 1889 head wiljasaaki ei

olnud, siis jäi maa müüdi laenu-andjale. See wiisja-
kaldus tõi Eipowlatasale nii raskest elu, et neile ka lei-
wast puudus tuli. Seal tuli neile nende õnnelst wõi
õnnetuselt üks rikkas talupoeg appi, kelle kätte kogubus
iga hinge peale 20 punda, kottu 3440 puuda wiisja lae-
nas, mis eest Eipowlatasale temale oma wiimase maa,
500 desjätini, seitsmets aastaks pandits andma pidiwad.
Saenatud ruttu puud sai 78 kopika peale arwatud. Kui
pandits pandud maa desjätini pealt ainult 2 rubla aas-
tast siiski tulemist arwataks, siis saab laenu-andja seitsme
aasta täitus 7000, rubla kuni maa tõe poolest palju
kallim on, sest sellest on pandi-pidaja muist laenajatele
rendi peale annud ja 5 rubla 50 kopikat desjätini eest
wõtnud. Nenda sai see suur ja rikas küla terja-waesteks. *)

Wladimirostol'i. Umbes kahe kuu eest tulwad esi-
mesed sõnumid, et Wladimirostol'is t h o l e r a lahti läi-
nud. Kuida nüüd „Kronstadtski Wesiit“ kirjutas, kes-
tab see tõi seal itka veel kahenemata edasi. Enamist
on küll Manselased ja Koreanlased, kes seal rahwa suu-
rem hulk on, kelle kätte cholera hakkab ja kes sellesse
surewad, aga ka Wenelased on juba palju cholerasse
surnud. Kõrgemast haritud rahwa kätte ei olnud see
tõbi seni palju hakanud, ainult merewäe Kapten Pi-
plinski, kellel veel 8 kuud täie pensionini teenida oli, on
mõne tunniga cholerasse ära surnud. Kõigest nõudest
hoolimata, mis selle wasta wõetud on, ei taha tõi taga-
neda, mis ainult Manselaste süü on. Kõik, mis ter-
wise hoidmistest antud saawad, nemad ei kuula. Nemad
wislawad omad cholera-surnud üks kott kuhu, kotte ene-
mini meresse, kust laened neid taldale uhwad. Tõbe
järeft tuntakse ka kaubaajamises ja kõikeis talitustes.
Nenda on laewa-ehituse-asutuses tööliste puuduse pärast
tõb seisma jäänud saama pidanud; lühawedu on pea
seisma jäänud, puuwiija, leeduwiija, austreid j. n. e.
ei ole enam saada, sest et Manselased, kes nendega kauplewad,
cholera läbi juba poole endise hulga peale kahanenud on.

Skopin'i. Mjasani kubermangust, tulewad sõnumid
suure tulekahju üle. Döfel wasta Joulukuu 22. pääwa
on linna Nikolai-waestemaja, kus peale 100 waest meeste-
rahwas ja naesterahwas sees elastwad, maha põlenud.
Puru alt oliwad juba kuus surnuleha wälja toodud, aga
surma arwatakse umbes 20 inimest saanud olema.

Jalta'st. Tauria kuberner on Jalta linnawalitsusele
teada annud, et Medizinal-departementi poolest luba antud
on, Jalta linna ja maakonna hospidallites, niisamati ka
Punariisti-hospidallis, tiistuse-haiged Dr. Koch'i rohuga
arstima hakata, selle kaubaga, et hind selle arstimise eest
mitte üle nende asutuste takti minema ei pika. Peale
selle on juba arstimist Dr. Weber'i era-hospidallis
lubatud, piiramata kaupa mööda haigetele. Hospidalli
direktor Dr. Weber on neli arsti nõuukogu se
kutsunud ja on ise wiles nõumees. Jga arst,
kes üht haiget hospidallis se toob, saab nõuukogu liikets.

*) Meie soowisime, et „Sakala“ ja „Walguse“ toimetajad seda
sõnumit tähele paneksiwad ja nende kirjadega wõrrebasiwad, mida
nemad kahe aasta eest Baltimaa kreditaasfabe üle wälja saatsewad.

selle haige arstimine jääb tema hoolts, aga direktori ja
nõuukogu ülewaatamise all. Üks arst piab itka hospida-
lis olema, korra järele direktor, üks nõuukogu liigetelt eht
üks neli arstidest, kes oma haiged hospidallis se toonud
on. Joulukuu 21. pääwal saiwad selles hospidallis arst-
timised Dr. Koch'i rohuga algatud. Punariisti-hospidallis
oli juba arstimist ühe lopus-haige juures juba Joulukuu
14. pääwal Dr. Sebedew'i poolest algatud, kes Berlin'ist
tagasi tulnud. Punariisti-seltsi ülem, kindral von Kauf-
mann, oli telegrammi saatnud, et juba arstimist Ministri
poolest lubatud on.

Teatralised ja uuemad sõnumid.

Rönnisbergi st, Näärituu 14. (2.) pääwal: Range
lumetuist wiimastel ööl on koi liikumist kinni pannud.
Mere peal on 3/4 jalga lund, nenda et talamehed läbi
ei saa.

Kopenhageni st, Näärituu 14. (2.) pääwal:
Sõidud Gjedseri ja Wernemünde wahel on jälle lahti,
kui ka veel tatistustega.

Sheveningen'i st, Näärituu 13. (1.) pääwal:
Witmane heeringi-saat oli nli rohke, et ööd ja pääwad
uute laewade kallal järgmisteks päügiks ehitataks.

Belgia'st. Üleüldise heale-diguse pärimiselt on
ennast Ultramontanlased ja Sozialistilased ühendanud.
Walitsuse poolest on kaks aastaläitu tagawara-wäge siise
kutsutud.

Keapeli st, Näärituu 14. (2.) pääwal: Tuhan-
ded studentid on suurt kára teinud, mis itka veel edasi
kestab. Suurkool on kinni pandud.

Sijsabon'i st, Näärituu 13. (1.) pääwal: Melja-
pääwal saab esimene jägu liiwadest Afrikasse saadetud.
Mofambike-seltsi tahta Inglis Eüneaafrika-seltsi ühe Ing-
limaa lohtu ette kutsuda ja Manica's tehtud kahju eest
tasumist pärida.

1. jäu. Sprotsentilised Seespidised waidulaenuyaberiteft
saiwad 2. Näärituu p. järgmistel wõitud tõmmatud:

Serie.	Nr.	Wõit.	Serie.	Nr.	Wõit.
10078	24	20000	343	14	1000
17114	23	75000	1076	16	1000
1390	23	40000	2515	20	1000
862	20	25000	3211	33	1000
8975	16	10000	3845	16	1000
14208	9	10000	5339	47	1000
16157	27	10000	7007	37	1000
12308	7	8000	7984	41	1000
13170	50	8000	8482	7	1000
13729	42	8000	8567	30	1000
14150	46	8000	9297	4	1000
17212	18	8000	9890	41	1000
4082	17	5000	9903	31	1000
6961	17	5000	11739	3	1000
9682	28	5000	13968	45	1000
13869	10	5000	14793	29	1000
14578	9	5000	15592	7	1000
15294	41	5000	15643	38	1000
18576	4	5000	15713	28	1000
19491	43	5000	17801	8	1000

500 rubla wõitsewad:

Ser. Nr.	Ser. Nr.	Ser. Nr.	Ser. Nr.	Ser. Nr.
39 19	4304 39	8161 27	11919 31	15202 5
55 48	4361 48	8301 30	11961 26	15312 31
74 21	4446 5	8363 29	12025 38	15405 23
78 36	4450 39	8457 11	12102 27	15501 41
97 48	4496 19	8483 30	12106 49	15607 11
484 19	4629 4	8488 23	12134 14	15652 38
551 8	4629 10	8561 8	12272 44	15655 6
719 9	4639 24	8615 6	12357 22	15707 15
733 15	5004 38	8638 36	12484 8	15892 14
760 44	5012 48	8781 16	12610 4	15953 36
832 39	5056 2	8825 2	12613 12	16088 40
890 36	5170 38	9005 27	12655 12	16169 38
912 29	5190 28	9052 12	12655 25	16373 49
963 16	5273 46	9120 23	12737 2	16455 17
1091 50	5348 8	9126 7	12750 6	16474 19
1266 25	5534 41	9221 32	12917 8	16780 37
1486 46	5713 21	9386 21	12969 10	16966 33
1543 21	5788 41	9399 48	13275 17	16967 20
1545 3	5829 10	9505 20	13347 47	16984 1
1628 21	5855 44	9544 25	13354 48	17034 19
1712 42	5904 35	9609 32	13518 32	17064 54
1895 35	5952 3	9647 49	13527 18	17141 11
1993 45	6005 2	9659 48	13543 30	17363 10
2186 1	6054 23	9699 15	13581 30	17463 4
2200 40	6179 29	9838 8	13615 30	17591 5
2227 28	6271 8	9956 18	13690 34	17610 33
2343 31	6322 11	9963 1	13693 13	17719 22
2583 44	6366 16	10062 8	13729 10	17846 30
2858 33	6439 46	10100 47	13835 7	17853 6
2862 18	6526 16	10260 27	14020 5	17882 38
2881 6	6725 44	10404 3	14113 3	17989 46
2943 14	6738 42	10423 16	14153 39	18019 5
3016 26	6779 17	10455 4	14160 44	18128 23
3057 42	6784 5	10612 5	14319 48	18165 47
3137 3	6959 11	10618 34	14388 47	18184 23
3146 14	7000 10	10668 25	14439 38	18303 43
3153 18	7004 50	10751 44	14441 6	18304 7
3203 19	7015 4	10754 1	14472 14	18343 2
3278 17	7065 35	10791 8	14580 48	18354 20
3288 50	7085 9	10965 21	14629 12	18512 25
3294 32	7237 3	10975 49	14656 29	18534 22
3357 49	7245 7	11039 9	14740 38	18553 8
3384 7	7400 49	11266 28	14780 32	18759 12
3424 26	7498 6	11309 46	14809 22	18838 27
3445 20	7503 49	11334 26	14829 42	18874 39
3719 48	7512 28	11400 3	14883 43	19047 41
3795 7	7523 41	11413 21	15041 38	19426 16
3825 32	7830 27	11530 19	15060 39	19483 37
3891 26	7830 28	11665 13	15097 44	19826 47
4082 15	7900 30	11721 38	15120 36	19961 2
4209 1	7940 45	11813 38	15140 23	19968 3
4230 50	8026 50	11906 21	15169 5	19997 38

Rustutamise alla langeiwad järgmistel Seriad:

78, 194, 1045, 1322, 1479, 1602, 1830, 2383, 2494, 3508,
3929, 3982, 4222, 4318, 4325, 4384, 4673, 4701, 4808, 4851,
4941, 5251, 5383, 5515, 5800, 5951, 5963, 6311, 6361, 6857,
7113, 7189, 7294, 7333, 7528, 7549, 7654, 7942, 7971, 8338,
8545, 9077, 9611, 9614, 9676, 10193, 10373, 10998, 11113,
11161, 11261, 11300, 11325, 11514, 12046, 12069, 12348,
12737, 12934, 12980, 13151, 13179, 13313, 13576, 14168,
14576, 14622, 14684, 14997, 15046, 15088, 15134, 15219,
15397, 16018, 16080, 16394, 16401, 16620, 16764, 17156,
17249, 17287, 17449, 17595, 17850, 18030, 18105, 18438,
18647, 18754, 18919, 19444, 19595, 19733, 19778,

Teadaandmised.

Tellimised meie lehe „Tallinna Sõber“

peale saawad kõikis kohtates, mis selle nunnri esimeses hakatuses nimetud on ja mis iseäranis teadaandmistes kuulatud saawad, niisamati ka Lindfors'i pärijate
trükimajas Tallinnas wastawõetud; peale selle on suurem jägu kirikuõpetajatest maal lahkelt lubanud tellimist wastawõtta ja toimetada.

Tellimise hind on 1891 aasta peale:

postiga ehk kodu kätte saata aastas 3 rubla — kop.
poolaastas 1 „ 70 „

Tallinnas iseäratuua aastas 2 rubla 40 kop.
poolaastas 1 „ 40 „

Nende meie auustatud lugejatele, kes oma lehte ise äratuua soowiwad, anname meie selle läbi teada, et herra pagarimeister **Wiedmann** Tallinnas
Kullasepa wulstjas omas majas lehtede kätteandmist sõbralikult oma peale on wõtnud, kus neid äratuua wõib

„Tallinna Sõber“ wäljaandja Lindfors'i pärijad, Laia uul. Nr. 48 (63), Tallinnas.

Calukoha müümise ja ostmise kontrakti lehti on saada Lindfors'i pärijate trükimajas.	Mõis müüa Pihwa kubermangus, Opotschezki kre- is, Afonassjewi küla ligikal, 1500 desjätini suur. Eigemat teatust saab: C.-Перебрыгъ, Главное Управление князя Юсупова, Москва 92.	80 desjätini mõisa põllumaad saab rendi peale antud. Sooma-tall ja eluoad on hari- mata maa peal. S o l o h i n o Warshami audtee, jaama Belajast. Eigemat teatust aie wallawannema Heinrich Pub- berseni juurest.	Head heinad on müüa Siamäe-mõisas.	Wene paberraha hind, Berlini börsil: Näärituu 5. pääwal 100 r. = 236,50 marka.
--	--	--	--	--